

Αρχείο Ψαρών 1821-1827

η ανασύσταση ενός χαμένου αρχείου

Μνημεία της Ελληνικής Ιστορίας

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΑΡΧΕΙΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Γ. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ. Έκδοσις Έμμ. Πρωτοψάλτη.

Τεύχος Ι. Έγγραφα των ετών 1803-1822. Εν Αθήναις 1963

Τεύχος ΙΙ. Πρωτόκολλα αλληλογραφίας κλπ. των ετών 1821-1823. Εν Αθήναις 1965

Τεύχος ΙΙΙ. Έγγραφα του 1823. Εν Αθήναις 1968

Τεύχος ΙV. Έγγραφα του 1824. Εν Αθήναις 1974

Τεύχος V. Έγγραφα του 1825. Εν Αθήναις 1978

Τεύχος VI. Έγγραφα του 1826. Εν Αθήναις; 1986

ΑΡΧΕΙΟΝ ΨΑΡΩΝ 1821-1827. Έκδοσις Βασ. Σφυρόερα. Τόμος Α'. Εν Αθήναις; 1974

ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ ΒΑΤΙΚΑΝΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ. Έκδοσις Γεωρ. Ζώρα.

Τόμος Α', Έγγραφα των ετών 1820, 1826. Εν Αθήναις 1979

Τόμος Β', Έγγραφα των ετών 1827-1828. Αθήναι 1986

ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ ΧΑΓΗΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ, εκδιδόμενα υπό Γεωργίου Ζώρα με την επιμέλεια Γερασίμου Ζώρα.

Αθήναι 1991

Μνημεία της Ελληνικής Ιστορίας

Γ. ΨΥΛΛΑ. ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΜΟΥ. Εισαγωγή Νικ. Λούρου. Έκδοσις και σημειώσεις Ελευθ. Πρεβελάκη. Εν Αθήναις 1974

ΑΡΧΕΙΟ ΙΩΑΝΝΗ ΚΩΛΕΤΤΗ. Επιμέλεια Β. Πλαγιανάκου - Μπεκιάρη και Α. Στεργέλλη. Τόμος Α' (μέρος Α'-Β', Αύγουστος 1788 - Ιούνιος 1824). Αθήνα 1996. Αριστ. Στεργέλλης (επιμ.), "Αρχείο Ιωάννη Κωλέττη. Επιτομές εγγράφων", τόμος Β', Αθήνα 2002

Η ΗΠΕΙΡΟΣ, Ο ΑΛΗ ΠΑΣΑΣ ΚΑΙ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ - ΠΡΟΞΕΝΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ WILLIAM MEYER ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΕΒΕΖΑ, Έκδοση Έλ. Πρεβελάκη και Κ. Καλλιατάκη-Μερτικοπούλου. Τόμος Α', 1819-1821. Αθήνα 1996. Τόμος Β', 1822. Αθήνα 1996

CORRESPONDENCE BETWEEN THE FOREIGN OFFICE AND THE BRITISH EMBASSY AND CONSULATES IN THE OTTOMAN EMPIRE 1820-1833, FOREIGN OFFICE 78/97-221 (1820-1833), Ελευθέριος Πρεβελάκης, Ελένη Γαρδίκι-Κατσιαδάκη (επιμ.), τόμος Α' Αθήνα 2003, τόμος Β' Αθήνα 2005

- 1834-1912
- Διάταγμα περί συνοικισμού των Ψαριανών στην Ερέτρια, 1836
- Η καταστροφή των Ψαρών (Ιούνιος 1824) οδήγησε στην προσφυγιά τον πληθυσμό του νησιού (ντόπιους αλλά και άλλους πρόσφυγες που είχαν καταφύγει εκεί το προηγούμενο διάστημα από τη Σμύρνη και τη Μικρά Ασία). Οι Ψαριανοί πρόσφυγες, περίπου 3.600 άτομα, διασκορπίστηκαν στα νησιά των Κυκλάδων (π.χ. Σύρος, Τήνος, Μύκονος, Άνδρος), τα νησιά του Αργοσαρωνικού (Αίγινα, Σπέτσες κ.α.), αλλά και την ηπειρωτική Ελλάδα (Πελοπόννησος). Στη Σύρο μάλιστα συγκρότησαν δική τους συνοικία, τα «Ψαριανά». Έκτοτε αναζητούσαν τόπο για μόνιμη μετεγκατάσταση και πραγματοποιούσαν σχετικές αιτήσεις προς τη Διοίκηση. Σταδιακά η στόχευσή τους στράφηκε στην Εύβοια, στην οποία διεκδίκησαν την παραχώρηση τόπου κατά τη διάρκεια της Γ' Εθνοσυνέλευσης (1826-1827). Επανήλθαν με σχετικό αίτημα και κατά τις εργασίες της Δ' Εθνοσυνέλευσης του Άργους (1829), αλλά και στην επόμενη, Ε' Εθνοσυνέλευση (1831-1832). Τελικά, επί Όθωνα με Βασιλικό Διάταγμα του 1833 παραχωρήθηκε στους Ψαριανούς η περιοχή της Ερέτριας, για να ανεγερθεί ο συνοικισμός των Νέων Ψαρών.
- Με το Βασιλικό Διάταγμα υπ' αρ. 33 της 11/7/1836 ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες του νέου συνοικισμού των Ψαριανών στην παραθαλάσσια Ερέτρια της Εύβοιας: η χωροταξία, η παραχώρηση γαιών με κλήρωση, το χρονοδιάγραμμα παραχώρησης, οι όροι ανοικοδόμησης και διασφάλισης της παραμονής των οικιστών κλπ. Επίσης προβλέφθηκε ότι ο νέος συνοικισμός θα αποτελούσε ξεχωριστό Δήμο στην περίπτωση που οι οικογένειες των συνοικιστών θα έφταναν τις 70. Η σύσταση του Δήμου Ψαρριανών (Νέων Ψαρών) έγινε τελικά με Βασιλικό Διάταγμα της 18/6/1848. Ο νέος Δήμος είχε ως έδρα την Ερέτρια και με πληθυσμό 222 άτομα κατατάχθηκε στη Γ' τάξη.

Αρχείο Ψαρών

1821 – 1827

- ΓΑΚ Κεντρική Υπηρεσία
- Αρχείο της Ιστορικής και Εθνολογικής Εταιρείας
- Τμήμα Χειρογράφων και Παλαιοτύπων της Βιβλιοθήκης της Βουλής
- Αρχείο Αγωνιστών και άλλες συλλογές της Εθνικής Βιβλιοθήκης
- Ιστορικό Αρχείο Ύδρας
- Αρχείο Κοινότητας Ερέτριας (ΓΑΚ Χαλκίδας)

Κατηγορίες εγγράφων Αρχείου Ψαρών

- Έγγραφα που έστειλε η Βουλή των Ψαρών και μετά την καταστροφή η Επιτροπή των Ψαριανών προς άλλες κοινότητες, ανώτερες αρχές (Εθνικές Συνελεύσεις, Βουλευτικό, Εκτελεστικό, Υπουργεία κλπ), προς ιδιώτες ή έγγραφα που απευθύνονται από τις αρχές αυτές στους Ψαριανούς.
- Έγγραφα και εκθέσεις του Ναυάρχου Ψαρών Νικολή Αποστόλη, εφόσον προκύπτει από αυτά ότι ο Αποστόλης ενεργούσε με την επίσημη ιδιότητά του ως εντολοδόχος της Βουλής ή της Επιτροπής των Ψαριανών.
- Έγγραφα πληρεξουσίων, παραστατών και ειδικών απεσταλμένων του νησιού.
- Λογαριασμοί που κατάρτισε ή επικύρωσε η Βουλή των Ψαρών ή η Επιτροπή Ψαριανών
- Έγγραφα που υπογράφονται από κοινού από ναυάρχους των τριών νήσων (Υδρας, Σπετσών και Ψαρών) ή απευθύνονται σε αυτούς εφόσον αναφέρονται και στη ναυτική δράση Ψαριανών.
- Έγγραφα που στάλθηκαν σε ομάδες Ψαριανών που ενεργούσαν με εντολή της Βουλής των Ψαρών ή της Επιτροπής Ψαριανών.

[illegible]

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΜΝΗΜΕΙΑ
ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
7

ΑΡΧΕΙΟΝ ΨΑΡΩΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΥΠΟ
ΒΑΣ. ΒΛ. ΣΦΥΡΟΕΡΑ

Α'
1821 - 1824

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1974

17 Μαρτίου 1823

Ὁ Ἄρειος Πάγος παραγγέλλει εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Ψαρῶν νὰ πωληθοῦν κανόνια καὶ ἄλλα εἶδη τοῦ πλοίου τοῦ Δημ. Κουτάβου διὰ τὴν ἀποζημίωσιν τοῦ Γ. Καλάρη.

Πρὸς τὴν σεβαστὴν Βουλὴν τῶν Ψαρῶν.

Τὰ εἰς χεῖράς σας εὕρισκόμενα κανόνια ὀκτώ, τοῦ καραβίου τοῦ καπετὰν Κουτάβου, καὶ ὅ,τι ἄλλο εἶδος πρᾶγμα, νὰ πωληθῶσιν εἰς πούμπλικο ἰνκάντο διὰ μισθὸν τοῦ καραβίου καὶ τῶν ναυτῶν τοῦ καπετὰν Γεωργίου Καλάρη.

Τῇ 17 Μαρτίου 1823, Ψαρά.

Οἱ Ἀρειοπαγῖται

Ὅτι ἴσον ἀπαράλλακτον τοῦ πρωτοτύπου. Ψαρὰ τῇ 4 Σεπτεμβρίου 1823. Ἡ Βουλὴ τῆς Νήσου Ψαρῶν. (Τ.Σ.).

Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους, Συλλογὴ Βλαχογιάννη, (φάκ. 41, Ὑπουργ. Ναυτικῶν).

Ἀντίγραφον ἐπὶ διφύλλου χάρτου. Τὸ κείμενον εἰς τὴν σ. α'. Εἰς τὴν σ. δ' ἡ σημείωσις: «Κατεχωρίσθη εἰς τὸ Γεν. Πρωτ., εἰς φ. 27, τῇ γ' Νοεμβρίου, αὐκγ', ὑπὸ ἀρ. 549. Ὁ Γεν. Πρωτ.».

25 'Ιουλίου 1824

Τὸ Ἐκτελεστικὸν Σῶμα πληροφορεῖ τοὺς προκρίτους Ψαρῶν περὶ τῶν ἐναντίον τῆς Σάμου προθέσεων τοῦ τουρκικοῦ στόλου καὶ τοὺς καλεῖ ὁπως, συνεννοούμενοι μετὰ τῶν Ὑδραίων καὶ Σπετσειωτῶν, σπεύσουν πρὸς σωτηρίαν τῆς νήσου.

Περίοδος Β'

*Αρ. 3010

ΤΟ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΝ ΣΩΜΑ

Πρὸς τοὺς προκρίτους Ψαρῶν.

*Ἀπὸ διαφορῶν ἀξιοπίστον πληροφορίας ἰδεάζεται ἡ Διοίκησις ὅτι ὁ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐχθρικός στόλος σκοπεῖται, μετὰ τὸ μπαρεράμι, τοῦ νὰ κινηθῇ ἐναντίον τῆς Σάμου μὲ ἱκανὰ δυνάμεις. Τὸ προχθεσινὸν θλιβερὸν συμβεβηκός, ἀδελφοί, τῶν Ψαρῶν καὶ ἡ ἀπουσία τοῦ στόλου μας συμπεραίνειτε βεβαίως εἰς ποίαν δειλίαν εἶναι ἐπόμενον νὰ κρατῇ τοὺς πατριώτας αὐτῆς τῆς νήσου. Αὐτοί, κατ' ἐκεῖνο ὅπου πληροφοροῦμεθα, ἔχουν σκοπὸν νὰ ἀντιπαραταχθῶσιν ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ καὶ μέχρι τοῦδε τὰς περισσοτέρας φαιμέλιας των τὰς ἐτρέβηξαν εἰς τὰ ὑψηλότερα μέρη. Μ' ὅλον τοῦτο αὐτοί, χωρὶς ναυτικὴν δύναμιν, δυσκόλως ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀδύνατον ν' ἀποκρούσωσι τόσας δυνάμεις ἐχθρικός.

Συλλογισθῆτε ὅτι, ἂν τὸ ἔθνος μας χάσῃ καὶ αὐτὴν τὴν σημαντικὴν νήσον, χάνει τὴν ἐπὶ πλῆρην του σχεδὸν κοντὰ εἰς ὅλα τὰ ἔθνη· ἐκτὸς τοῦτου καὶ ὁ ἐχθρὸς ἔτι μᾶλλον θέλει ἐμψυχωθῇ καὶ, τὸ χειρότερον, ἀφοῦ κατορθώσῃ τοιαύτας σημαντικὰς φουλάς εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, βλέπετε πολλὰ καλὰ πόσον ἀναγκαῖον εἶναι νὰ προφθάσωσι τὸ ὄργανο-ρῶτερον εἰς Σάμον τὰ καράβια μας, τὰ ὅποια βέβαια θέλουσιν ἐμποδίσαι κάθε σχέδιον τοῦ ἐχθροῦ. Κάμετε, λοιπόν, ἀδελφοί, τὰ ἀδύνατα δυνατὰ καὶ συνεννοηθῆτε μὲ τοὺς ἀδελφούς Ὑδραίους καὶ Σπετζίωτας καὶ ξεκινήσετε ἀμέσως διὰ Σάμον ὅσα πλοῖα εἶναι διορισμένα ἐναντίον τοῦ στόλου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἢ, τοῦλάχιστον, ὅσα πρὸς τὸ παρὸν εἶναι ἔτοιμα. Μὴν ἀργοπορήσετε παντελῶς, διότι ὁ ἐχθρὸς εἶναι ἔτοιμος νὰ κινηθῇ.

Ἐν Ναυπλίῳ τῇ 25 Ἰουλίου 1824.

Ὁ Πρόεδρος

Γεώργιος Κουντουριώτης

Παναγιώτης Μπότασης

Ἰωάννης Κωλέττης

Ἀναγνώστης Σπηλιωτῆκης

*Ἐδημοσιεύθη ὑπὸ Νικηδῆ μου, Α', σ. 536, ἀπὸ τῶν ὑπογραφῶν, Ἐπ. Σταματίadou, Σαμακῆ, Β', σ. 367 καὶ Νικ. Σταματίadou, Σαμακῆ, Α', σ. 240-241. Μεταξὺ τῶν τριῶν δημοσιεύσεων παρατηροῦνται διαφοραί. Τὸ κείμενον ἐκδίδεται ἑνταῦθα κατὰ τὴν δημοσίευσιν Ἐπ. Σταματίadou.

Ἑγγραφα 1823

191.	Ἰαν.	11.	Ἡ Βουλὴ τῶν Ὑαῶν πρὸς τοὺς προκρίτους Σπετσῶν	183
192.	»	11.	Ἡ Βουλὴ τῶν Ὑαῶν πρὸς τοὺς ἐκ τῆς νήσου παραστάτας	183
193.	»	26.	Βεβαίωσις τῆς Βουλῆς τῶν Ὑαῶν περὶ συνεισφορᾶς κατοίκων Σκιάθου ...	184
194.	»	27/Φεβρ. 8.	Ὁ ἐν Σμύρνῃ Πρόξενος τῆς Γαλλίας πρὸς τοὺς προκρίτους Ὑαῶν, Σπετσῶν καὶ Ὑδρας	185
195.	»	30.	Ἡ Βουλὴ τῶν Ὑαῶν πρὸς τοὺς προκρίτους Ὑδρας καὶ Σπετσῶν	185
196.	»	30.	Συμφωνητικὸν γράμμα τῶν πληρεξουσίων Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Ὑαῶν...	186
197.	Φεβρ.	2.	Οἱ πρόκριτοι Μήλου πρὸς τοὺς προκρίτους Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Ὑαῶν...	187
198.	»	6.	Ἡ Βουλὴ τῶν Ὑαῶν πρὸς τοὺς προκρίτους Ὑδρας	188
199.	»	13.	Ἡ Βουλὴ τῶν Ὑαῶν πρὸς τοὺς προκρίτους Ὑδρας	189
200.	»	15.	Ἡ Βουλὴ τῶν Ὑαῶν πρὸς τοὺς προκρίτους Ὑδρας καὶ Σπετσῶν.....	190
201.	»	17.	Οἱ πληρεξούσιοι Ὑαῶν πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν.....	191
202.	»	23.	Ἀντιπρόσωποι Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Ὑαῶν πρὸς τὸν Θεόδωρον Κολοκοτρώνην	191
203.	»	26.	Οἱ ἐν Ναυπλίῳ πληρεξούσιοι Ὑαῶν πρὸς τοὺς προκρίτους Ὑδρας	192
204.	»	27.	Οἱ πληρεξούσιοι Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Ὑαῶν πρὸς τὸν Νικήταν Σταματελό- πουλον	193
205.	»	28.	Οἱ πρόκριτοι Ὑδρας πρὸς τὴν Βουλὴν τῶν Ὑαῶν	194
206.	Μαρτ.	6.	Ὁ Ἀδαμάντιος Κοραΐς πρὸς τοὺς προκρίτους Ὑδρας, Ὑαῶν καὶ Σπετσῶν ..	194
207.	»	15.	Ὁ Γεώργιος Καλάρης πρὸς τὴν Βουλὴν τῶν Ὑαῶν.....	197
208.	»	17.	Ὁ Ἀρειος Πάγος πρὸς τὴν Βουλὴν τῶν Ὑαῶν	199
209.	»	17.	Ἡ Βουλὴ τῶν Ὑαῶν πρὸς τοὺς προκρίτους Σπετσῶν	199
210.	»	18.	Οἱ πρόκριτοι Ὑδρας πρὸς τὴν Βουλὴν τῶν Ὑαῶν.....	200
211.	»	25.	Ἡ Βουλὴ τῶν Ὑαῶν πρὸς τοὺς προκρίτους Ὑδρας.....	201
212.	Ἀπρ.	3.	Ἡ Βουλὴ τῶν Ὑαῶν πρὸς τοὺς προκρίτους Ὑδρας	202
213.	»	14.	Ἀντιπρόσωποι τῶν νήσων Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Ὑαῶν πρὸς τὴν ἐν Ἀστρεὶ Ἐθνικὴν Συνέλευσιν	203
214.	»	17.	Ἡ Βουλὴ τῶν Ὑαῶν πρὸς τοὺς πληρεξουσίους καὶ παραστάτας τῆς νήσου...	204
215.	»	17.	Ἡ Βουλὴ τῶν Ὑαῶν πρὸς τοὺς προκρίτους Σπετσῶν	205

